

LA VITIVINICULTURA AMB DO AL PRINCIPAT: situació actual i futura

Institut d'Estudis Catalans, Barcelona
9 de novembre de 2023

Anton Castellà i Martín
Secretari del CRDO CATALUNYA
acastella@do-catalunya.com

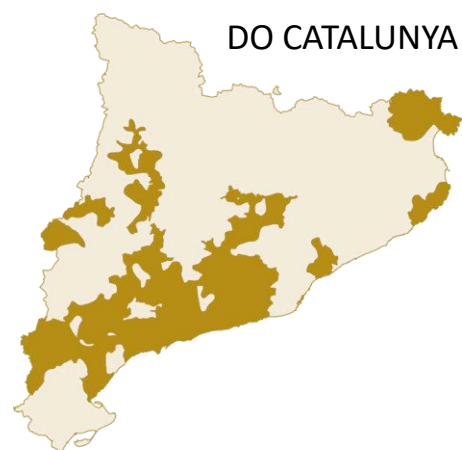
(Pere Gil, 1600)

Vi se cull a tota Cathaluña tant en la part marítima com mediterranea... Son los vins de Cathaluña comunament forts i molt bons. Fan se en ella de totes maneres de vins...

- Omnipresència de la vinya a Catalunya
- Mediterraneïtat i qualitat dels vins catalans
 - Diversitat dels vins catalans

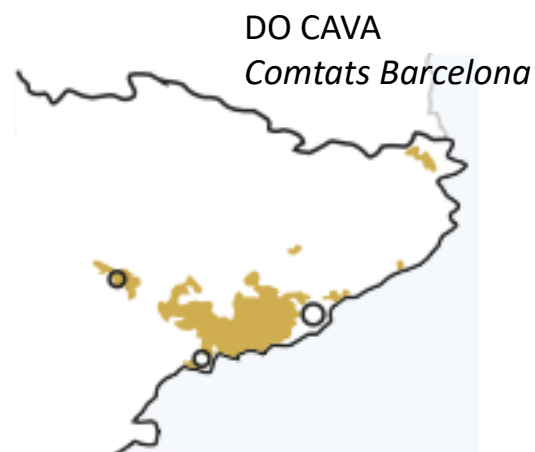

La vitivinicultura amb DO al Principat: **situació actual**

12 DOs presents a Catalunya
(11 autonòmiques i CAVA
supraautonòmica)

17 % del total de DOs espanyoles
(71). Som la CA amb major nombre
de DOs (MAPA, 2021-2022)

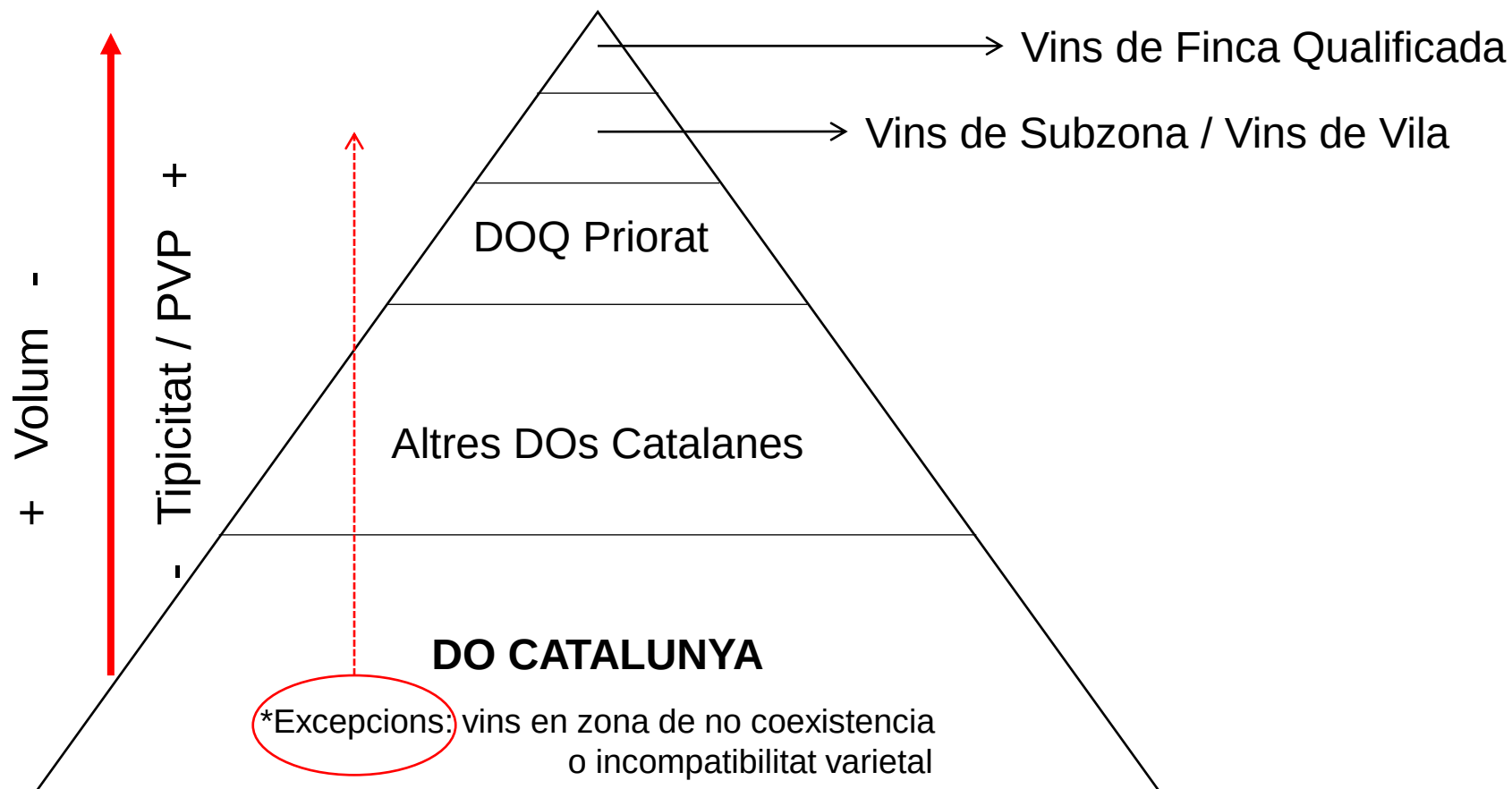
DOQ Priorat: una de les dues úniques
DOs **qualificades** de l'Estat Espanyol

14 Vins de Finca Qualificada (1 DO
Empordà, 1 DO Montsant, 5 DO
Penedès, 2 DO Pla de Bages, 4 DOQ
Priorat i 1 DO Terra Alta)

Aposta clara per un model de **Vins de Qualitat**, estructurat de la següent manera:

PIRÀMDE DE TIPICITATS (QUALITATS)

IMPORTÀNCIA DE LA VITIVINICULTURA AMB DO A CATALUNYA:

Destinació	Mitjana veremes 2019-2023 (kg)	Percentatge (%)
Raïm per DO	341.919.518	95,1
Raïm per vi sense IG ("taula")	17.079.725	4,8
Raïm per destil·lació	407.848	0,1
TOTAL	359.407.091	100,0

Font: Registre Vitivinícola de Catalunya (RVC). Mitjana de les darreres 5 veremes

**95% del TOTAL
de raïm!**

70-75% és
raïm blanc

Tipus	Botelles 75 cl	Percentatge (%)
Vins amb DOP	332.496.267	88,1
Vins amb IGP	1.087.867	0,3
Vins varietals sense DOP/IGP	18.902.400	5,0
Vins sense IG ("taula")	24.849.733	6,6
TOTAL	377.336.267	100,0

Font: INFOVI. Dades per la comunitat autònoma de Catalunya. Producció de vi campanya 2022/2023 pel conjunt de productors (inclosos < 1.000 hl)

**88% del TOTAL
del vi!**

72,8% és vi
blanc

ESTADÍSTIQUES DE PRODUCCIÓ ANUAL DE LES DOs CATALANES (en volum i valor)

DO	Volum (bot 0,75 L)	Valor (€)
ALELLA*	762.000	1.100.747
CATALUNYA	49.444.880	109.657.756
CONCA DE BARBERÀ	812.427	3.669.699
COSTERS DEL SEGRE	5.226.907	18.654.981
EMPORDÀ	5.710.560	22.320.132
MONTSANT	5.788.933	17.059.086
PENEDÈS	16.928.107	100.405.797
PLA DE BAGES*	589.653	2.797.066
PRIORAT	3.399.440	27.415.048
TARRAGONA*	1.158.827	1.969.582
TERRA ALTA	5.210.240	12.035.209
TOTAL DOs catalanes	95.031.973	317.085.101
CAVA	241.458.133	670.764.782

CAVA és clarament el principal actor del sector. Considerant que el 90% aprox. és català:

312 M bot i 920 M €

2,95 €/bot*

*preu mig global a peu de celler i sense impostos (rang: 2-8 €/bot)

La vitivinicultura amb DO al Principat: **situació actual**

ESTADÍSTIQUES DE LES VINYES CATALANES

	Secà (ha)	Regadiu (ha)	TOTAL (ha)
Raïm de taula	4	15	19
Raïm per vinificació	52.137	3.984	56.121

Font: DACC, dades 2021

Vinya en **REGADIU**

7,1% Catalunya ↔ **41,1%** Espanya

Vinya **ECOLÒGICA**

29.082 ha l'any 2022 (Font: CCPAE)

51,8% Catalunya ↔ **16%** Espanya

Rendiment mig vinyes catalanes = **7.503 kg/ha**

(Mitjana global 2018-2022)

48,3% a Tarragona
39,4% a Barcelona
8,4% a Lleida
3,9% a Girona

Varietat	Superfície (ha)	%
Macabeu	11.954	21,3
Xarel·lo	10.663	19,0
Parellada	7.520	13,4
Garnatxa negra	4.321	7,7
Chardonnay	2.862	5,1
Merlot	2.694	4,8
Cabernet Sauvignon	2.301	4,1
Garnatxa blanca	2.245	4,0
Carinyena/Samsó	2.133	3,8
Ull de llebre	2.020	3,6
Altres varietats	7.408	13,2
TOTAL	56.121	100,0

Font: Observatori de la Vinya, el Vi i el Cava. Desglossament varietal 2021

79 varietats diferents declarades a l'RVC, però només **10 concentren el 87% de la superfície!**

I el **72,5%** són varietats **autòctones/tradicionals**

ALTRES DADES DE RELLEVÀNCIA

7.717 Viticultors al sector (declaracions de collita campanya 2021/2022)

DOs catalanes (Font: INCAVI, dades 2021)

630 cellers inscrits a les 11 DOs

63% volum EXPORTACIÓ: Regne Unit > Suècia > Alemanya > EEUU > Letònia

37% volum mercat NACIONAL

CAVA (Font: CR del CAVA, dades 2021)

71% volum EXPORTACIÓ: Alemanya > EEUU > Bèlgica > Regne Unit > Japó

29% volum mercat NACIONAL

En TOTAL, s'exporten més de **200 M bot** de vins catalans amb DO i que arriben a més de **140 països** d'arreu del món

(Font: PRODECA)

PES ECONÒMIC I SOCIAL

- Sector vitivinícola representa **l'1,6% del PIB** català
- Valor Afegit Brut de **3.630 milions** d'euros anuals
- **> 600 milions** d'euros el valor de les exportacions
- **2%** ocupació total a Catalunya (61.350 ocupacions)
- **> 50%** dels municipis catalans tenen vinya (513)
- **> 400.000** enoturistes anuals

(Font: Importància econòmica i social del sector vitivinícola a Catalunya. OIVE, BWW 2022)

DESCRIPCIÓ PRINCIPAL, I A TRETOS GENERALS, DE LES DOs (catalanes i subzona *Comtats de Barcelona* del CAVA)

SÒLS

- Majoritàriament dipòsits sedimentaris, amb predomini de material calcari i baixos continguts de MO.
- Amb algunes excepcions/singularitats:

Costers

Sauló (Alella), Panal (Terra Alta), Licorella (Priorat, Montsant, Conca de Barberà, Empordà), ...

DESCRIPCIÓ PRINCIPAL, I A TRETS GENERALS, DE LES DOs (catalanes i subzona *Comtats de Barcelona* del CAVA)

CLIMA MEDITERRANI (contrast litoral ⇔ continental)

- 2.500 h anuals de sol
- 14 °C Temperatura mitjana anual
- 350 mm < Pluviometria mitjana anual < 600 mm

DESCRIPCIÓ PRINCIPAL, I A TRETS GENERALS, DE LES DOs (catalanes i subzona *Comtats de Barcelona* del CAVA)

La vitivinicultura amb DO al Principat: situació actual

DESCRIPCIÓ PRINCIPAL, I A TRETS GENERALS, DE LES DOs (catalanes i subzona *Comtats de Barcelona* del CAVA)

VARIETATS DE RAÏM AUTORITZADES

DO	Varietat diferencial/identitària	Número	Llistat
ALELLA	Pansa blanca (Xarel·lo)	21 (11B / 10N)	B: Chardonnay, Chenin, Garnatxa blanca, Macabeu, Malvasia, Moscatell d’Alexandria, Moscatell de gra petit, Pansa blanca, Parellada, Picapoll blanc i Sauvignon blanc N: Cabernet sauvignon, Garnatxa negra, Garnatxa peluda, Merlot, Monastrell, Pinot noir, Carinyena, Sumoll negre, Syrah i Ull de llebre
CATALUNYA	(12 concentren el 95%)	38 (19B / 19N)	B: Albariño, Chardonnay, Chenin, Garnatxa blanca, Gewürztraminer, Macabeu, Malvasia de Sitges, Malvasia (Subirat Parent), Moscatell d’Alexandria, Moscatell de gra petit, Parellada, Pedro Ximénez, Picapoll blanc, Riesling, Sauvignon blanc, Sumoll blanc, Vinyater, Viognier i Xarel·lo N: Cabernet franc, Cabernet sauvignon, Garnatxa negra, Garnatxa peluda, Garnatxa roja/grís, Garnatxa tintorera, Mandó/Garró, Marselán, Merlot, Monastrell/Garrut, Petit verdot, Picapoll negre, Pinot noir, Carinyena/Samsó, Sumoll
CONCA DE BARBERÀ	Trepat	22 (10B / 12N)	B: Chardonnay, Chenin, Garnatxa blanca, Macabeu, Moscatell d’alexandria, Moscatell de gra petit, Parellada, Sauvignon blanc, Sumoll blanc i Viognier N: Cabernet franc, Cabernet sauvignon, Garró/Mandó, Garnatxa negra, Merlot, Monastrell, Pinot noir, Querol, Samsó, Sumoll negre, Syrah i Trepat
COSTERS DEL SEGRE	Trobat	32 (16B / 16N)	B: Albariño, Chardonnay, Chenin, Garnatxa blanca, Gewürztraminer, Godello, Macabeu, Malvasia/Subirat Parent, Moscatell d’Alexandria, Moscatell de gra petit, Parellada, Riesling, Sauvignon blanc, Verdejo, Viognier i Xarel·lo N: Cabernet franc, Cabernet sauvignon, Carinyena/Samsó, Garnatxa negra, Garnatxa peluda, Garnatxa tintorera, Gonfaus, Malbec, Merlot, Monastrell/Garrut, Petit verdot, Pinot noir, Sumoll negre, Syrah, Trepat i Ull de llebre
EMPORDÀ	Lledoners (garnatxes), Carinyena blanca	21 (12B / 9N)	B: Carignan blanche, Chardonnay, Garnatxa blanca, Garnatxa roja, Gewürztraminer, Macabeu, Malvasia/Subirat Parent, Moscatell d’Alexandria, Moscatell de gra petit, Picapoll blanc, Sauvignon blanc i Xarel·lo N: Cabernet franc, Cabernet sauvignon, Carinyena/Samsó, Garnatxa negra, Garnatxa peluda, Merlot, Monastrell, Syrah i Ull de llebre
MONTSANT	Garnatxa negra i Carinyena	17 (8B / 9N)	B: Chardonnay, Garnatxa blanca, Garnatxa roja/grís, Macabeu, Moscatell de gra petit, Pansal, Parellada i Picapoll blanc N: Cabernet sauvignon, Carinyena/Samsó, Garnatxa negra, Garnatxa peluda, Merlot, Monsatrell, Picapoll negre, Syrah i Ull de llebre
PENEDÈS	Xarel·lo	29 (17B / 12N)	B: Chardonnay, Chenin, Forcada, Garnatxa blanca, Gewürztraminer, Macabeu, Moscatell d’Alexandria, Mosctell de gra petit, Parellada, Malvasia/Subirat Parent, Malvasia de Sitges, Riesling, Sauvignon blanc, Sumoll blanc, Viognier, Xarel·lo i Xarel·lo rosat N: Cabernet franc, Cabernet sauvignon, Carinyena/Samsó, Garnatxa negra, Merlot, Monastrell, Moneu, Petit verdot, Pinot noir, Sumoll negre, Syrah i Ull de llebre
PLA DE BAGES	Picapoll / Mandó	17 (7B / 10N)	B: Chardonnay, Gewürztraminer, Macabeu, Malvasia de Sitges, Parellada, Picapoll blanc i Sauvignon blanc N: Cabernet franc, Cabernet sauvignon, Carinyena/Samsó, Garnatxa negra, Mandó/Garró, Merlot, Picapoll negre, Sumoll negre, Syrah i Ull de llebre
PRIORAT (Q)	Garnatxa negra i Carinyena	19 (9B / 10N)	B: Chenin, Garnatxa blanca, Macabeu, Moscatell d’Alexandria, Moscatell de gra petit, Pansal, Pedro Ximénez, Picapoll blanc i Viognier N: Cabernet franc, Cabernet sauvignon, Carinyena/Samsó, Garnatxa negra, Garnatxa peluda, Merlot, Picapoll negre, Pinot noir, Syrah i Ull de llebre
TARRAGONA	Macabeu / Cartoixà vermell, Sumoll	23 (13B / 10N)	B: Chardonnay, Garnatxa blanca, Macabeu, Malvasia/Subirat Parent, Malvasia de Sitges, Moscatell d’Alexandria, Moscatell de gra petit, Parellada, Sauvignon blanc, Sumoll blanc, Vinyater, Xarel·lo i Xarel·lo rosat (Cartoixà vermell) N: Cabernet sauvignon, Carinyena/Samsó, Garnatxa negra, Merlot, Monastrell/Garrut, Pinot noir, Sumoll negre, Syrah, Trepat i Ull de llebre
TERRA ALTA	Garnatxa blanca / Morenillo	20 (10B / 10N)	B: Chardonnay, Chenin, Garnatxa blanca, Macabeu, Moscatell d’Alexandria, Moscatell de gra petit, Parellada, Pedro Ximénez, Sauvignon blanc i Viognier N: Cabernet franc, Cabernet sauvignon, Carinyena/Samsó, Garnatxa negra, Garnatxa peluda, Garnatxa tintorera, Merlot, Morenillo, Syrah i Ull de llebre
CAVA	Macabeu, Xarel·lo i Parellada	9 (5B / 4N)	B: Chardonnay, Macabeu, Malvasia/Subirat Parent, Parellada i Xarel·lo N: Garnatxa negra, Monastrell, Pinot noir i Trepat

DESCRIPCIÓ PRINCIPAL, I A TRETOS GENERALS, DE LES DOs (catalanes i subzona *Comtats de Barcelona* del CAVA)

Categories de producte vitivinícola emparat per cada DO

DO	Número	Tipus
ALELLA	4	Vi, agulla, escumós de qualitat, licor
CATALUNYA	3	Vi, agulla, licor
CONCA DE BARBERÀ	4	Vi, agulla, escumós de qualitat, licor
COSTERS DEL SEGRE	4	Vi, agulla, escumós de qualitat, licor
EMPORDÀ	6	Vi, agulla, escumós, escumós de qualitat, licor, raïm sobremadurat
MONTSANT	2	Vi, licor
PENEDÈS	5	Vi, agulla, escumós de qualitat, licor, raïm sobremadurat
PLA DE BAGES	4	Vi, agulla, escumós de qualitat, licor
PRIORAT (Q)	3	Vi, licor, raïm sobremadurat
TARRAGONA	5	Vi, agulla, escumós de qualitat, licor, raïm pansificat
TERRA ALTA	4	Vi, agulla, escumós de qualitat, licor
CAVA	1	Exclusivament escumós de qualitat

% PRODUCCIÓ TOTAL DOS CATALANES: 98,9% V > 0,74% EQ > 0,28% LI > 0,064% AG > RS > RP
(Font: Dades de comercialització. POWER BI INCAVI)

% PRODUCCIÓ TOTAL AMB EL CAVA: 68,5% EQ > 31,4% V

TRES QÜESTIONS INELUDIBLES:

- Tendències de **MERCAT** cap a vins blancs, afruitats, lleugers, amb presència de gas carbònic i menor graduació alcohòlica
- Adaptació al **CANVI CLIMÀTIC**
- La **SOSTENIBILITAT**

La nova PAC (en vigor 01/01/23) ja adapta la normativa comunitària per donar resposta a aquestes necessitats del sector!

El Reglament (UE) 2021/2117 que modifica el Reglament (UE) 1308/2013, d'organització comú de mercats dels productes agraris, possibilita dins del marc de les DOPs/IGPs:

- Vins, Vins d'agulla i Vins escumosos parcialment desalcoholitzats (fins a 0,5% vol)
- Varietats híbrides de raïm (creuaments entre *Vitis vinífera* i altres sp del gènere *Vitis*).
- Incloure criteris de sostenibilitat als plecs de condicions

ORIENTACIÓ AL MERCAT:

- A nivell global ja tenim un predomini de vins blancs, i bona part amb gas carbònic (FORTALESA). I el sector del vi amb DO, a més a més, disposarà del recurs de la desalcoholització parcial (captació de nous consumidors i transferència de part dels actuals)
- Per a les produccions de gamma alta (menor consum però aporten prestigi al vi català), serà important continuar avançant en la ZONIFICACIÓ de les respectives zones de producció de les DOs: paratges, vins de finca qualificada
- Incrementar/Reforçar la TIPICITAT VARIETAL de les diferents DOs
- Consolidar la PROMOCIÓ CONJUNTA del vi català (mercat interior i mercats exteriors)
- Explotar l'ENOTURISME (cellers amb restaurant i allotjament propis)

ADAPTACIÓ AL CANVI CLIMÀTIC / SOSTENIBILITAT:

- Exemples catalans d'experimentació varietal per mitigar els efectes del canvi climàtic:
 - VRIAACC (varietats resistents i autòctones adaptades al canvi climàtic). Cerca d'una major resistència a les malalties criptogàmiques i a la sequera
 - Recuperació de varietats ANCESTRALS. Per a l'obtenció de vins de frescor accentuada (major acidesa). Varietats de cicle més llarg i resistents a les altes temperatures i a l'estrès hídric.
- Viticultura regenerativa (captació de CO2 al sòl i millor aprofitament de l'aigua)
- Reg de la vinya!?! Reg de SUPORT ↔ Reg de PRODUCCIÓ

DEBAT: reg de la vinya?

Requeriments mínims de la vinya per vegetar i produir raïm:

300 l/m² durant tot el cicle vegetatiu

Reg de SUPORT SÍ, allà on sigui possible i necessari

Reg de PRODUCCIÓ?

- Risc de desaparició de la viticultura de secà... (INSOSTENIBILITAT econòmica i social de bona part del medi rural!)

I UNA AMENAÇA (☹️): persecució de qualsevol tipus d'alcohol per part de les autoritats sanitàries

CONSIDERACIÓ FINAL

La vinya:

- element identificador del paisatge de CATALUNYA
- contribueix a conformar un mosaic agro-forestal (evita la propagació de grans incendis)
- mediambientalment sostenible
- fixa població al medi rural

Si volem mantenir aquesta situació en el futur:

Cal preservar aquest model de **viti**vinicultura amb DO: **PER A QUE ELS CELLERS CATALANS CONTINUIN NODRINT-SE DE RAÏMS CATALANS**

MOLTES GRÀCIES!